

Beleidsnotitie Paardenhouderij

GEMEENTE
MIDDEN-DRENTHE

VASTGESTELD

BügelHajema

Plek voor ideeën

Beleidsnotitie Paardenhouderij

V A S T G E S T E L D

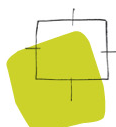
Inhoud

Rapport en bijlagen

26 januari 2012

Projectnummer 153.00.01.24.00

Ideeën voor een plek

Een bekende tegeltjeswijsheid uit de paardenwereld luidt: 'Mensen met paarden hebben een hemel op aarde, maar komen zij te sterven, valt er niets te erven'. Het hebben en houden van paarden kost (veel) geld. Maar er gaat ook veel geld om in de paardenwereld! Er liggen dus wel degelijk mogelijkheden! De uitdaging is om paardenmensen zodanig te 'sturen', te informeren en te begeleiden dat het geld dat zij in hun hobby of bedrijf steken óók ten goede komt aan de ruimtelijke uitstraling van deze bloeiende sector.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
2	Beleid	9
2.1	Rijksbeleid	9
2.2	Provinciaal beleid	9
2.3	Gemeentelijk beleid	11
3	Typen paardenhouderijen	13
3.1	Productiegerichte paardenhouderij	13
3.2	Gebruiksgerichte paardenhouderij	14
3.3	Manege	15
3.4	Begripsomschrijvingen	15
4	Professionaliteit	17
4.1	Inleiding	17
5	Functionele inpassing	21
5.1	Inleiding	21
5.2	Hinder	21
5.3	Bereikbaarheid maneges	22
5.4	Bedrijfswoning	23
5.5	Parkeren	23
6	Ruimtelijke inpassing	25
7	Toetsingskader	33
7.1	Bedrijfsmatige paardenhouderijen	33
7.2	Hobbymatige paardenhouderijen	33
8	Wijze van bestemmen	37
8.1	Onderscheid productiegerichte paardenhouderijen, gebruiksgerichte paardenhouderijen en maneges	37
8.1.1	Binnenrijbanen	38

Bijlagen

Inleiding

Nederland 'verpaardt', dit nodigt uit tot een toetsingskader voor gemeenten zodat de ruimtelijke ingrepen beperkt blijven. Ook de gemeente Midden-Drenthe wenst een dergelijk kader.

Met het nieuwe beleid ten aanzien van paardenhouderijen kan worden ingespeeld op de toenemende vraag naar vestigingsmogelijkheden voor paardenhouderijen.

In de Nota van Uitgangspunten bestemmingsplan Midden-Drenthe (vastgesteld d.d. 28 april 2005) is aangegeven dat de gemeente Midden-Drenthe ruimte wil voor zelfstandige activiteiten die passen in het landelijk gebied. Randvoorwaarde hierbij is dat de kenmerkende landschappelijke en cultuurhistorische waarden worden behouden. Om verstening te voorkomen, worden nieuwe zelfstandige activiteiten (waaronder paardenhouderijen) uitsluitend toegestaan in vrijkomende agrarische gebouwen/boerderijen.

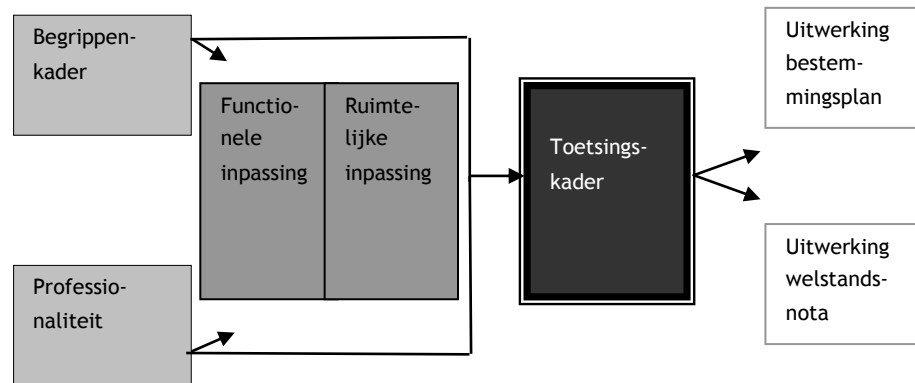
De afgelopen jaren heeft de trend van 'verpaarding' zich positief voortgezet. De vraag is of het hiervoor genoemde uitgangspunt nog steeds geldt. Bovendien zullen er meer uitgangspunten, specifiek voor paardenhouderijen, moeten worden opgesteld om het paardenbeleid te kunnen vormgeven.

Hierna volgen een aantal inleidingen met in de tekstvakken een aantal vraagpunten die dienen te worden beantwoord. Deze antwoorden vormen de uitgangspunten die als basis dienen voor het op te stellen paardenbeleid in de gemeente Midden-Drenthe.

Leeswijzer

De voorliggende beleidsnotitie biedt een toetsingskader voor paardenhouderijen in de gemeente Midden-Drenthe. Allereerst wordt ingegaan op de uitgangspunten van paardenhouderijen binnen het rijksbeleid en het provinciaal beleid. Daarna volgt een uiteenzetting van het begrippenkader. Vervolgens komt de professionaliteit van de paardenhouderijen aan bod. Daarna volgt het beleidsmatige deel van deze visie waarin zowel de functionele als de ruimtelijke inpassing aan bod komen. De notitie wordt afgesloten met het toetsingskader en een doorkijkje naar het mogelijk vastleggen van dit kader in toekomstige bestemmingsplannen.

De volgende figuur laat schematisch de opbouw van de beleidsnotitie zien.

Beleid 2

2.1

Rijksbeleid

Nota Ruimte

De Nota Ruimte beschrijft het ruimtelijk beleid voor het platteland.

Agenda voor een vitaal Platteland

De Agenda voor een Vitaal Platteland gaat uit van een integraal perspectief en richt zich op de economische, de ecologische en de sociaal-culturele aspecten van het platteland.

In de Nota Ruimte en de daaruit voortvloeiende Agenda voor een Vitaal Platteland wordt aangegeven dat het kabinetsbeleid is gericht op een leefbaar platteland met de functies leven, wonen en genieten op een vitale en duurzame agrarische sector.

Het plattelandsbeleid van de overheid richt zich op een brede plattelandseconomie, uitbreidende agrarische (neven)functies, blijvende grondgebondenheid, identiteit van het landschap, toeristische en recreatieve sector, meer vrouwelijke ondernemers en blijvende activiteiten in agrarische probleemgebieden.

De paardenhouderij kan aan al deze aandachtspunten een positieve bijdrage bieden. Afhankelijk van het bedrijfstype en locatie zal in meer of mindere mate een bijdrage worden geleverd aan bijvoorbeeld de recreatieve sector of activiteiten in agrarische probleemgebieden. Maar ook los daarvan is de paardenhouderij voor een vitaal platteland van onschatbare waarde.

2.2

Provinciaal beleid

Het provinciaal ruimtelijk beleid is weergegeven in het Provinciaal Omgevingsplan II (POP II).

Paardenhouderijen

Omtrent de paardenactiviteiten is hierin opgenomen dat paardenfokkerijen worden beschouwd als grondgebonden agrarische bedrijven en met betrekking tot het provinciaal beleid ook tot de agrarische bedrijven worden gerekend.

Paardenstallingen en paardenhouderijen worden beschouwd als bedrijven met een functionele binding aan het buitengebied. Voor deze bedrijven geldt het

beleid met betrekking tot bedrijventerreinen. Dit beleid geeft aan dat vestiging van bedrijven in het buitengebied alleen is toegestaan, als vestiging aldaar functioneel noodzakelijk is. Daarbij gaat het vooral om bedrijven waarvoor het gebruik van de grond, als productiemiddel, een onmisbaar onderdeel van de bedrijfsvoering is.

Maneges

Voor maneges is het toeristisch beleid van belang. Het POP II heeft hieromtrent een speciale paragraaf opgenomen met betrekking tot maneges.

Om verstening van het buitengebied te voorkomen, dienen voorzover inpasbaar in de omgeving, maneges en paardenrecreatiebedrijven te worden gevestigd in een kern. Blijkt vestiging in een kern niet mogelijk te zijn, dan is vestiging toegestaan in voormalig agrarische bebouwing, in de nabijheid van een hoofdkern of (sub)streekcentrum. Ook in dat geval geldt het vereiste van inpasbaarheid. Van vorenstaande kan alleen worden afgeweken op basis van een door de gemeente geformuleerd beleid, dat de instemming heeft van de provincie.

Ammoniak beleid

De provincie Drenthe heeft een conceptbeleid met betrekking tot de ammoniakdepositieproblematiek opgesteld. In hoofdlijnen op het volgende neer:

Van belang is de kritische depositiewaarde (kdw). Dit is de maximale ammoniakdepositiewaarde die nog aanvaardbaar is voor de Natura 2000-doelen. In de praktijk wordt in Drenthe (en in de rest van Nederland) deze waarde fors overschreden. Doel van de provincie is om deze waarde met 8% naar beneden te brengen in de eerste beheerplanperiode en vervolgens nog eens tot 12,5% gedurende de volgende beheerplanperiode.

De provincie onderscheidt de volgende bedrijven:

- bedrijven die tot 1% van de kdw veroorzaken, zouden vrijelijk kunnen uitbreiden;
- bedrijven die tussen de 1% en 50% van de kdw veroorzaken, zouden onder voorwaarden moeten kunnen uitbreiden;
- bedrijven die boven de 50% van de kdw veroorzaken: dan ervaren we het bedrijf in de bestaande situatie al als een probleem (zogenaamde piekbedrijven).

De afstand van het bedrijf tot het natuurgebied is van groot belang. Hoe groter de afstand, hoe meer emissie het bedrijf mag veroorzaken. Dit zal betekenen dat buiten 3 km rondom een Natura 2000-gebied meestal geen vergunning nodig is. Het uitvoeren van een 'voortoets' is dan doorgaans zelfs niet nodig. Dit omdat in de meeste gevallen de drempelwaarde van 1% niet wordt gehaald.

Het gaat hierbij om uitbreiding met over het algemeen meer dan tien paarden. Aangezien het maatwerk blijft, zal de provincie in alle gevallen om advies moeten worden gevraagd.

2.3

Gemeentelijk beleid

Het ruimtelijk beleid voor de paardenhouderijen wordt weergegeven in het bestemmingsplan. Onderhavige notitie geeft beleidslijnen weer voor de paardenhouderijen. Deze beleidslijnen vormen de basis voor het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Midden-Drenthe.

Typen paardenhouderijen

3

Er zijn verschillende typen paardenhouderijen. Te denken valt aan productiegerichte en gebruiksgerichte paardenhouderijen, aangevuld met maneges.

3.1

Productiegerichte paardenhouderij

Een productiegerichte paardenhouderij richt zich in hoofdzaak op het (op)fokken van paarden. Tot een productiegerichte paardenhouderij kunnen de hengstenhouderij, de merriehouderij en de opfok van jonge paarden worden gerekend. Ook de paardenmelkerij behoort tot deze categorie.

De productiegerichte paardenhouderij staat het dichtst bij het agrarisch bedrijf. Veel grond is noodzakelijk om de paarden te kunnen laten grazen gedurende het fokseizoen. Voorts is stalruimte noodzakelijk. Het gaat in veel gevallen om een mengeling van individuele huisvesting van paarden (in afzonderlijke boxen) en groepshuisvesting (waarbij meerdere paarden gezamenlijk in een ruimte worden gehouden).

Op het erf is ruimte nodig voor opslag van (vaste) mest. Ook een deel van het ruwvoer en/of stro zal op het erf worden opgeslagen. Wanneer puur de fokkerij wordt gediend, zijn nadere faciliteiten op het erf nauwelijks noodzakelijk.

Vaak wordt echter een fokkerij gecombineerd met de sportbeoefening. De paarden uit de fokkerij worden vaak tevens in de sport ingezet om de sportkwaliteit te kunnen bewijzen. Voor de sportbeoefening zijn op het erf nadere (ondergeschikte) voorzieningen noodzakelijk, zoals een rijbak en/of rijhal en eventueel een stapmolen en langeercirkels.

De gemeente Midden-Drenthe ziet de paardenfokkerij en paardenmelkerij als een grondgebonden agrarisch bedrijf. Op het moment dat er een combinatie van activiteiten ontstaat, waardoor het karakter van het paardenfokken en/of melken als hoofdgebruik wijzigt dan wel een nevengebruik ontstaat, is er feitelijk niet alleen meer een grondgebonden agrarisch bedrijf, maar een mengvorm.

Zolang deze (neven)handelingen zijn gericht op het voortbrengen, africhten en trainen en verhandelen van de eigen gefokte paarden worden deze mengvormen tot de productiegerichte paardenhouderij gerekend.

Keuze

De gemeente Midden-Drenthe kiest voor een scheiding tussen de verschillende vormen van paardenhouderijen. Het fokken en het bieden van leefruimte aan opgroeiende paarden evenals een paardenmelkerij worden gezien als een vorm van paardenhouderij die gelijkgeschakeld kan worden met de grondgebonden agrarische bedrijven. Als productiegerichte paardenhouderij ziet de gemeente een paardenhouderij waar uitsluitend of in hoofdzaak handelingen aan en/of met paarden worden verricht die primair zijn gericht op het voortbrengen, africhten en trainen en verhandelen van eigen gefokte paarden. Deze vorm van paardenhouderijen kan gelijkgeschakeld worden met de (grondgebonden) agrarische bedrijven.

Wanneer sprake is van trainingsfaciliteiten op het erf, die ook door derden en niet door zelf gefokte opgroeiende paarden worden gebruikt, dan is sprake van een gebruikgerichte paardenhouderij en wordt deze paardenhouderij niet meer gelijkgeschakeld aan een agrarisch bedrijf.

3.2

Gebruikgerichte paardenhouderij

De gebruikgerichte paardenhouderij richt zich op het opleiden van paarden. Op gemiddeld driejarige leeftijd zijn de jonge paarden geschikt om ze voor te bereiden en in te zetten voor een nieuw doel. Dat kan zijn de fokkerij en/of de sport en/of de recreatie. Voor de sport dient een jong paard vakkundig te worden opgeleid. De opleiding om een jong paard geschikt te maken voor het nieuwe doel wordt africhting genoemd. Hieronder valt bijvoorbeeld het zadelmak maken, betuigen en keuringsklaar maken. Naast stalruimte en eventuele weidegang (niet per definitie noodzakelijk, maar wel wenselijk) zijn faciliteiten als een rijbak en langeercirkels noodzakelijk. In sommige gevallen wordt ook een trainingsmolen nodig geacht. Wanneer het gaat om grotere africh-

tings-, handels-, pension- en/of trainingsstallen is ook een rijhal wenselijk. Door een rijhal is het mogelijk om het gehele jaar eenzelfde 'product' af te leveren, ongeacht de weersomstandigheden. Om bedrijfseconomische redenen wordt dit in veel gevallen zelfs als noodzaak gezien.

Keuze

De gemeente Midden-Drenthe beschouwt alle paardenhouderijen die niet tot de productiegerichte paardenhouderijen kunnen worden gerekend als gebruiksgerichte paardenhouderijen. Deze vorm van paardenhouderijen verdient een eigen op maat gesneden bestemming. Op een bijzondere vorm van een gebruiksgerichte paardenhouderij (manege) wordt in het navolgende afzonderlijk ingegaan.

3.3

Manege

Het merendeel van de paardensportbeoefenaars doet dit op recreatieve basis. Veelal wordt deze hobby uitgeoefend in daarvoor geoutilleerde manegebedrijven. Dit zijn in de meeste gevallen bedrijven die bestaan uit pensionstalling (waar particulieren hun paard(en) tegen betaling kunnen stallen), lesfaciliteiten (zowel rijhal, manegepaarden als instructie) en horeca (in de vorm van een kantine) ten behoeve van het manegebedrijf.

Een manegebedrijf kenmerkt zich doorgaans door één of meerdere grote rijhal(len), stallen, een kantine, een dienstwoning, één of meerdere rijbakken buiten, longecirkels, paddocks, parkeergelegenheid, stalling van paarden-trailers c.q. -vrachtwagens en eventueel weiland. Dat laatste is met name van belang wanneer de pensionstalling een belangrijk onderdeel van het manegebedrijf vormt. Doorgaans worden op maneges ook eens in de zoveel tijd concoursen georganiseerd. De toestroom van paarden en mensen is op deze dagen intensiever. Wanneer in het buitenseizoen concoursen worden georganiseerd, wordt dit veelal op de omringende weilanden gedaan; evenals het parkeren.

Keuze

De gemeente Midden-Drenthe beschouwt een manege (vorm van paardenhouderij) als een verbijzondering van een gebruiksgerichte paardenhouderij die specifiek beleid (en regels) vergt. Maneges worden in het bestemmingsplan apart bestemd.

3.4

Begripsomschrijvingen

Naar aanleiding van vorenstaande keuzes worden de volgende begrippen gehanteerd voor onderhavig plan:

- Productiegerichte paardenhouderij: grondgebonden paardenhouderij die is gericht op het fokken van paarden en het bieden van leefruimte aan opgroeiende paarden, eventueel in combinatie met (en daaraan ondergeschikte) trainingsfaciliteiten ten behoeve van de eigen gefokte paarden.
- Gebruiksgerichte paardenhouderij: paardenhouderij die is gericht op het africhten en trainen van paarden, het bieden van stalruimte voor paarden en het geven van instructie aan derden.
- Manegebedrijf: paardenhouderij die is gericht op het bieden van paardrijmogelijkheden (inclusief instructie) aan derden, al dan niet in combinatie met stallingsruimte voor paarden van derden en al dan niet met een horecavoorziening die is gericht op het verstrekken van dranken en etenswaren aan bezoekers van het manegebedrijf.

P r o f e s s i o n a l i t e i t

4

De paardensector professionaliseert in rap tempo. Tussen 1990 en 2005 is volgens de Visie Paard en Landschap (Ministerie LNV, 2006) de omzet van deze sector meer dan verdubbeld tot ongeveer € 1,25 miljard. Het Koninklijk Warmbloed Paardenstamboek Nederland (KWPN) is 's werelds "leading studbook" als het gaat om springpaarden en staat bij de dressuurpaarden op de tweede plaats in de wereldranglijst. Anky van Grunsven is hét icoon voor de groeiende paardensport in Nederland. Vele ondernemers in deze sector dragen bij aan het succes. Nieuwe ondernemers trachten daarvan een graantje mee te pikken.

4.1

Inleiding

In deze beleidsnotitie wordt onderscheid gemaakt tussen hobbymatige en bedrijfsmatige paardenhouderijen. Onderscheid is noodzakelijk bij het toekennen van bebouwings- en gebruiksmogelijkheden voor de betreffende paardenhouderijen. Niet alle paardenhouderijen hoeven namelijk dezelfde faciliteiten op het erf te hebben. Daar waar een paardenhouder hobbymatig paarden houdt, is de noodzaak tot een inbreuk op het landschap (door bijvoorbeeld de bouw van een rijhal) minder nadrukkelijk aanwezig. De gemeente wil met dit onderscheid voorkomen dat de sector paardenhouderij teveel inbreuk op het landschap pleegt.

Bedrijfsmatige paardenhouderij

Deze vorm van paardenhouderij wordt gekenmerkt door zijn veelal grote(re) omvang en het winst oogmerk waarmee de paarden worden gehouden. In hoeverre een paardenhouderij daadwerkelijk bedrijfsmatig is, wordt beoordeeld aan de hand van een bedrijfsplan, waarin de werkelijke aard van de activiteiten duidelijk naar voren komt.

Een niet onbelangrijke inkomstenbron voor met name sportstallen zijn de sponsorgelden, handel en inkomsten uit het geven van instructie. Het bedrijfsmatige karakter kan zodoende niet uitsluitend worden beoordeeld aan de hand van het rendement dat wordt behaald met het houden van paarden en de daarmee te behalen omzet. Additionele inkomsten dienen als normaal inkomen te worden meegenomen.

Hobbymatige paardenhouderij

Alles wat niet als bedrijfsmatig is aan te merken, valt onder de hobbymatige paardenhouderij. Bij dergelijke paardenhouderijen is winst geen doelstelling, maar mag de hobby geld kosten. Veelal is sprake van een gering aantal paarden. Echter, niet alleen het aantal paarden is doorslaggevend bij het bepalen of een paardenhouderij als inrichting op grond van de Wet milieubeheer moet worden gezien en derhalve een milieuvergunning dient te hebben. Daarbij spelen ook zaken een rol als (bron: Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer):

- continuïteit van de activiteit (hoe lang duurt de activiteit);
- winstoogmerk van de activiteit (verhouding tussen kosten en opbrengsten);
- hinder die de activiteit veroorzaakt;
- omvang van de dierstapel (hoeveel dieren en van welk soort);
- huisvesting van de dieren (zijn er speciale voorzieningen getroffen);
- commerciële doeleinden (worden er bijvoorbeeld advertenties gezet);
- gebruik/de aanwending van de dieren (voor hobby of eigen gebruik);
- perceelgrootte;
- omgeving waar de dieren worden gehouden (in landelijk of stedelijk gebied).

Grenzen

Wanneer deze begrippen in het beleid worden verankerd, is het ook van groot belang waar de grenzen tussen deze typen paardenhouderij liggen. Op deze grens wordt in het navolgende nader ingegaan.

Hobbymatig - bedrijfsmatig

Uit de beschrijving van het begrip 'hobbymatig' blijkt dat niet het aantal paarden doorslaggevend is bij de beoordeling of een paardenhouderij hobbymatig is, maar dat verscheidende andere factoren een rol spelen. Ook kunnen er gevallen zijn waarin de paardenhouderij niet is gericht op een winstoogmerk, maar dat de omvang van de paardenhouderij als bedrijfsmatig is aan te merken. Kortom, de grens tussen 'hobbymatig' en 'in de omvang alsof ze bedrijfsmatig is' is een grijs gebied.

Bij de beoordeling of een paardenhouderij hobbymatig of bedrijfsmatig is, dient men te onderzoeken of de paardenhouderij een winstoogmerk heeft en hoeveel hinder de paardenhouderij veroorzaakt. Bij deze onderzoeken en beoordeling kan ook de Wet milieubeheer worden betrokken. Als de paardenhouderij een inrichting is in de zin van de Wet milieubeheer dan kan dit een aanwijzing zijn dat de paardenhouderij bedrijfsmatig is. Ook kan het aantal paarden een richtlijn zijn voor de constatering of sprake is van een hobbymatige paardenhouderij. Gesteld kan worden dat als meer dan vijf paarden worden gehouden, dat dan sprake is van een bedrijfsmatige activiteit. Het aantal is

echter niet doorslaggevend, daarbij zullen de criteria als het beoogde winst-oogmerk en milieuhinder moeten worden betrokken.

Om te kunnen bepalen of een paardenhouderij bedrijfsmatig is, kan bij nieuwe aanvragen een bedrijfsplan door de gemeente worden gevraagd. De gemeente zal het bedrijfsplan beoordelen.

Een bedrijfsplan is maatwerk voor het betreffende bedrijf. De bedrijfsmatig-heid van een onderneming dient daarom ook per geval te worden afgewogen. Daarvoor zijn geen standaard toetsingscriteria te formuleren.

Ook de toetsing zal maatwerk zijn, waarbij het bedrijfsplan in elk geval de volgende informatie dient te verschaffen (bron: LTO-Noord, advies):

- bedrijfsactiviteiten;
- achtergrond/kwaliteit van de ondernemers;
- arbeidsbehoefte/-intensiteit;
- accommodatie en ruimtebehoefte (nu en in de toekomst);
- relevante wet- en regelgeving;
- marktanalyse;
- investerings- en financieringsbehoefte;
- rentabiliteitsberekening.

Conclusies

Het voorgaande overwegende kunnen de volgende conclusies worden ge-trokken:

- er wordt onderscheid gemaakt tussen bedrijfsmatige en hobbymatige paardenhouderijen;
- de grens voor hobbymatige paardenhouderijen wordt bij maximaal vijf paarden gelegd. Daarnaast wordt gekeken naar criteria, zoals het beoogde winst-oogmerk en milieuhinder.

Functionele inpassing

5

5.1

Inleiding

De gemeente wil met een nieuw beleid ten aanzien van paardenhouderijen inspelen op een toenemende vraag naar vestigingsmogelijkheden voor paardenhouderijen in de gemeente. De gemeente ziet deze (relatief) nieuwe functie als een nieuwe economische drager in (met name) het buitengebied. Paardenhouderijen kunnen nieuw elan en dynamiek teweegbrengen op het platteland. In het navolgende wordt ingegaan op de functionele aspecten bij inpassing van een paardenhouderij in de gemeente. De aspecten worden na een korte inleiding vertaald in uitgangspunten voor het beleid.

5.2

Hinder

De vestiging van paardenhouderijen mag geen onevenredige hinder veroorzaken voor de bestaande omgeving. Paardenhouderijen hebben net als vele andere vormen van bedrijvigheid een impact op de omgeving. Bij het toekennen van mogelijkheden voor paardenhouderijen dient de vestiging zorgvuldig te worden afgewogen aan die impact op de omgeving. Een goed aanknopingspunt voor het al dan niet kunnen toestaan van paardenhouderijen op een bepaalde locatie biedt de VNG-notitie Bedrijven en milieuzonering (2009). Hierin is voor zowel paardenfokkerijen (SBI-1993: 0122) als maneges (SBI-1993: 926) een minimale afstand van 50 m aangegeven tot de dichtstbijzijnde hindergevoelige functie (zoals woningen). Bij het bepalen van een dergelijke afstand zijn diverse hinderaspecten mee gewogen, zoals geluid, stof en geur. Geur blijkt doorslaggevend voor de afstand.

De impact van hobbymatige paardenhouderijen is aanzienlijk minder. Hier is geen sprake van een bedrijfsvoering. Bovendien is het aantal paarden gemaximaliseerd op vijf. De hiervoor genoemde VNG-notitie gaat bij het vastleggen van de richtafstanden uit van gemiddeld moderne volwaardige bedrijven. De voorgeschreven afstand voor bedrijfsmatige paardenhouderijen (50 m) kan voor hobbymatige paardenhouderijen dan ook met één afstandstap worden gecorrigeerd naar 30 m. Deze afstand dient te worden gemeten vanaf de grens van de meest hinder veroorzakende faciliteiten (paardenbak en/of mestopslag) tot de dichtstbijzijnde woning van derden.

- Uitgangspunt: een paardenhouderij dient op ten minste 50 m van een woning van derden te zijn gesitueerd.
- Uitgangspunt: een hobbymatige paardenhouderij dient op ten minste 30 m van een woning van derden te zijn gesitueerd.

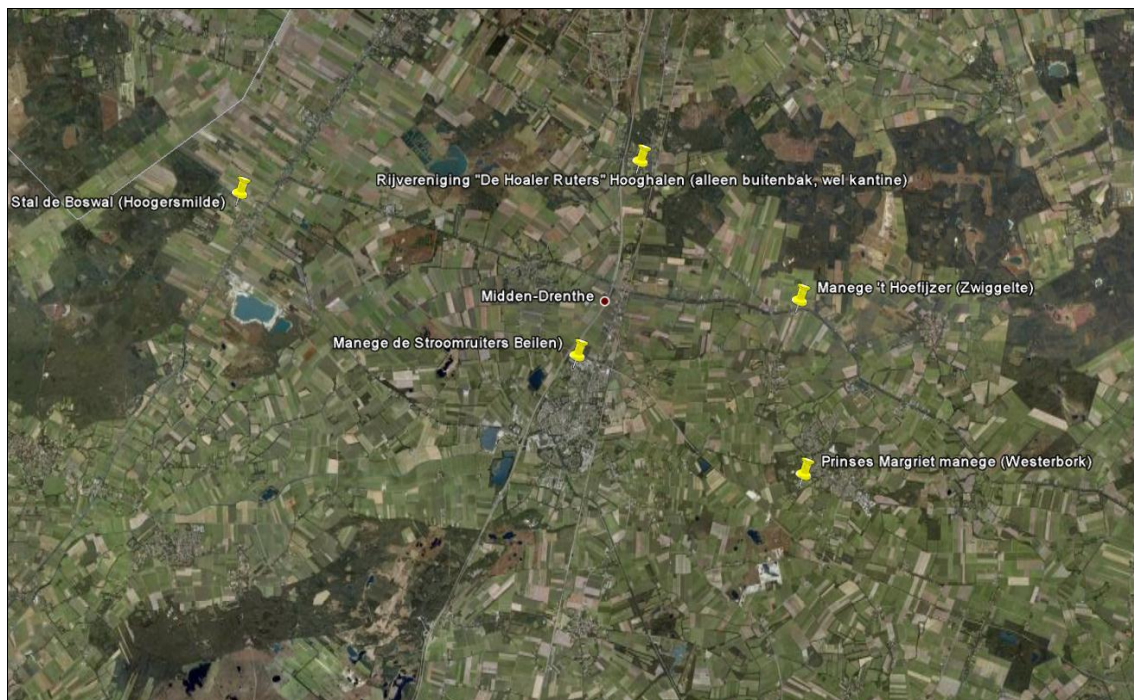
5.3

Bereikbaarheid maneges

Maneges vormen een bijzondere categorie binnen de paardenhouderijen. Zij trekken relatief veel mensen en verkeer aan, kenmerken zich vaak door grote bouwvolumes en zijn daarentegen qua grondareaal relatief klein.

De gemeente stelt aan deze bijzondere vorm van paardenhouderijen, die meer is gericht op aanloop van personen van elders nadere eisen qua situering. De gemeente staat vestiging van maneges alleen toe in de gebieden grenzend aan de hoofdkernen van Beilen, Westerbork, Smilde en Bovensmilde. Daarnaast zijn er onder voorwaarden ook mogelijkheden bij kleinere kernen. Voorwaarden hierbij van belang zijn:

- een goede bereikbaarheid;
- betere toegankelijkheid;
- spreiding van maneges in gemeente (zie navolgend overzicht);
- aansluiting bij routenetwerken in buitengebied.

Overzicht bestaande maneges in de gemeente Midden-Drenthe (ondergrond: Google earth)

Uitgangspunt:

Maneges dienen te worden gevestigd in de gebieden grenzend aan de hoofdkernen Beilen, Westerbork, Smilde en Bovensmilde. Daarnaast zijn er onder voorwaarden ook vestigingsmogelijkheden bij kleinere kernen.

5.4

Bedrijfswoning

Uitgangspunt in het buitengebied van de gemeente Midden Drenthe is het aanwezige gebruik te respecteren, maar verdere versterking van het buitengebied tegen te gaan. Dat zou betekenen geen nieuwe bedrijfswoningen. Aan de andere kant is een bedrijfswoning voor een bedrijf vaak voorwaarde om het bedrijf goed te kunnen runnen. Op een paardenhouderij zijn immers 24 uur per dag dieren aanwezig die verzorging nodig hebben. De aanwezigheid van een bedrijfswoning kan dan ook als vereiste/noodzakelijk worden geacht.

Uitgangspunt:

Op een bedrijfsmatige paardenhouderij mag (voorover nog niet aanwezig) één bedrijfswoning worden gerealiseerd.

5.5

Parkeren

Het hebben en houden van paarden op een paardenhouderij trekt mensen aan; met name waar het gaat om paardenhouderijen die paarden van derden onderdak bieden (pensionstallen) of paardenhouderijen waar derden komen om hun hobby 'paardrijden' uit te oefenen zonder dat ze zelf een paard hebben (maneges).

Om overlast van parkerende auto's van deze mensen te voorkomen, dienen de kengetallen uit het ASVV2004 te worden gehanteerd. Op basis van deze kengetallen is het aantal parkeerplaatsen te berekenen dat ten behoeve van een pensionstal en/of manege zou moeten worden gerealiseerd. In het ASVV2004 is aangegeven dat voor een paardenhouderij per box ten minste 0,3 en ten hoogste 0,5 parkeerplaatsen moeten worden aangelegd. Daarbij is het van belang dat er voldoende ruimte wordt gereserveerd voor zowel de auto als de paardentrailer. Deze parkeerplaatsen moeten op eigen terrein worden gerealiseerd.

Uitgangspunten:

- Voor bedrijfsmatige paardenhouderijen (inclusief maneges) dient er op eigen terrein voldoende parkeerruimte te worden gerealiseerd, ook bij grootschaligere activiteiten dient op het erf voldoende parkeerruimte aanwezig te zijn. Bij uitzondering kan hiervan worden afgeweken.
- Voor hobbymatig paardenhouderijen worden geen nadere regels gesteld omtrent de parkeerruimte.

R u i m t e l i j k e i n p a s s i n g

Paardenhouderijen kunnen een bijdrage leveren aan de schoonheid van het platteland; zeker wanneer de sector laat zien wat hij voor het veranderende landschap kan betekenen, maar paardenhouderijen kunnen ook een minder fraaie erfenis in het landschap achterlaten. De vele hekken, linten, afgetrapte paardenweiden en containers als huisvesting dragen niet bij tot verfraaiing van het landschap.

De uitdaging voor de gemeente ligt in het stimuleren van de landschappelijke versterking en daarmee tegelijkertijd het 'uitbannen' van de minder fraaie uitwassen.

In het navolgende wordt ingegaan op de ruimtelijke aspecten bij inpassing van een paardenhouderij in de gemeente. Er wordt hierbij een onderscheid gemaakt tussen bedrijfsmatige en hobbymatige paardenhouderijen. De aspecten worden na een korte inleiding vertaald in uitgangspunten voor het beleid.

Bedrijfsmatige paardenhouderijen

Vestigingsplaats van paardenhouderijen

De vestiging van paardenhouderijen mag geen onevenredige afbreuk doen aan het landschap. Dit betekent dat een verdere verdichting van het landschap zoveel mogelijk moet worden voorkomen.

De gemeente acht het daarom van belang dat grondgebonden paardenhouderijen (productiegerichte paardenhouderijen) zich uitsluitend daar vestigen waar een agrarische bestemming aan een perceel is gegeven.

De gebruikgerichte paardenhouderijen kunnen alleen worden gevestigd op bestaande erven in voormalige agrarische bebouwing en het perceel zal een agrarisch aanverwante bestemming krijgen.

Voor maneges geldt dat deze moeten worden gevestigd in vrijkomende agrarische bebouwing. De bebouwing mag binnen de manegebestemming 120% van bestaand zijn. Vestiging moet in de gebieden grenzen aan de hoofdkernen van Beilen, Westerbork, Smilde en Bovensmilde of in vrijkomende agrarische bebouwing bij de kleinere kernen. Vestiging bij de kleine kernen is echter alleen mogelijk indien:

- is aangetoond dat er behoefte is aan een manege in die omgeving;
- er in de nabije omgeving nog geen manege is (spreiding);
- de voorgenomen locatie niet is gelegen op een es (in verband met kwetsbare gronden).

Bij nieuwvestiging dient rekening te worden gehouden met de ammoniakdepositieproblematiek. Een nieuwvestiging (dan wel uitbreiding) van een paardenhouderij kan een negatieve invloed hebben op de natuurwaarden van een Natura 2000-gebied. Voor vestiging (of uitbreiding) dient hierover contact te worden opgenomen met de provincie Drenthe.

Bedrijven op percelen met een bestaande aanduiding 'bijzondere paardenhouderij' in de vigerende bestemmingsplannen Buitengebieden (Westerbork/Beilen/Smilde) kunnen zich daar als zodanig blijven vestigen (overgangsrecht).

Uitgangspunten:

- Productiegerichte paardenhouderijen, zijnde een grondgebonden agrarisch bedrijf, kunnen alleen daar vestigen waar een dergelijke agrarische bestemming aan een perceel is gegeven.
- Gebruiksgerichte paardenhouderijen kunnen alleen worden gevestigd op bestaande erven in de gemeente Midden-Drenthe.
- Maneges kunnen zich alleen vestigen in vrijkomende agrarische bebouwing nabij de hoofdkernen Beilen, Westerbork, Smilde en Bovensmilde of in een vrijkomend agrarisch bebouwing nabij een kleine kernen indien de noodzaak daarvan kan worden aangetoond.

Nieuwbouwmogelijkheden

Het lijkt onmogelijk dat paardenhouderijen uitsluitend in de bestaande bebouwing kunnen worden gevestigd.

Verzwaring van de (wettelijke) eisen ten aanzien van huisvesting van paarden, alsmede de wens om paarden binnen te kunnen trainen, zodat jaarrond eenzelfde kwaliteit kan worden geleverd, noodzaken vaak tot aanpassing en uitbreiding van bestaande bebouwing. De gemeente wil die mogelijkheid ook bieden, mits de erfinrichting en de erfafscheiding op de nieuwe situatie worden aangepast. De nieuwbouwmogelijkheden is afhankelijk van de soort paardenhouderij en de geldende bestemming zoals hieronder aangegeven.

Voor productiegerichte paardenhouderijen geldt de systematiek van de gebiedsbestemming. Uitbreiding/nieuwbouw is afhankelijk van de mogelijkheden binnen de daar geldende gebiedsbestemming. Binnen de bestemming Agrarisch met waarden - 1 (voorheen Jonge veld- en veenontginningen) en de bestemming Agrarisch met waarden - 4 (voorheen Beekdalen II) kan bij recht binnen een aaneengesloten vierhoek van veelal 1,5 ha worden gebouwd. In specifieke gevallen is dit 1 ha of 2 ha.

Binnen de bestemming Agrarisch met waarden - 2 (voorheen Oude veldontginningen) is nieuwe bebouwing mogelijk binnen het bestemmingsvlak van 1 ha. Voor de bestemmingen Agrarisch met waarden - 1 en Agrarisch met waarden - 4 geldt dat onder voorwaarden middels omgevingsvergunning voor het afwijken van de bouwregels de aaneengesloten vierhoek kan worden ver-

groot tot maximaal 2 ha en voor de bestemming Agrarisch met waarden - 2 tot maximaal 1,5 ha. Binnen de bestemming Agrarisch met waarden - 3 (voorheen Beekdalen I) zijn geen nieuwbouwmogelijkheden.

Maneges kunnen alleen in vrijkomende agrarische bebouwing worden gevestigd. Nieuwbouw is mogelijk in de vorm van uitbreiding met maximaal 20% van het bestaande of door het bestaande af te breken en gebouwen terug te bouwen tot 120% van het bestaande. Deze systematiek geldt ook voor de gebruiksgespecialiseerde paardenhouderijen.

Voor alle vormen geldt dat indien in het bestemmingsplan de aanduiding 'speciale bouwaanduiding - oppervlak' is opgenomen, er uitbreiding tot 150% mogelijk is (geldt voor aantal percelen in het gebied tussen Beilen en het Oranjekanaal).

Uitgangspunten:

- Nieuwbouw van gebouwen ten behoeve van een paardenhouderij zijn onder voorwaarden van landschappelijke inpassing en verbetering van de erfinrichting mogelijk.
- Bij productiegerichte paardenhouderijen is de systematiek van de gebiedsbestemming uitgangspunt.
- Bij maneges en gebruiksgespecialiseerde paardenhouderijen is de bestaande oppervlakte bebouwing op het erf uitgangspunt, maar kan deze bebouwing wel (deels) gesloopt worden om 120 % (150% in gebieden met de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - oppervlak' in bestemmingsplan buitengebied) van de oppervlakte aan bestaande bebouwing terug te bouwen.

Erfinrichting

Op een erf van een paardenhouderij zijn (afhankelijk van het type paardenhouderij) naast de bebouwing diverse faciliteiten aanwezig ten behoeve van de uitoefening van de paardenhouderij, zoals paardenbak, paddocks, trainingsmolens en langeercirkel. Al deze faciliteiten hebben een eigen uitstraling. De gemeente acht het van belang dat deze faciliteiten op het erf, achter de voorgevellijn en binnen het bestemmingsvlak worden geconcentreerd teneinde de 'verrommeling' te voorkomen.

Uitgangspunt:

De bebouwing én de diverse faciliteiten dienen op het erf, achter de voorgevellijn en binnen het bestemmingsvlak te worden gesitueerd.

Bestemmingsvlak

Paardenhouderijen vragen ruimte, zowel qua bebouwing als qua overige faciliteiten. De omvang van het bestemmingsvlak dient daarop te zijn afgestemd. Alhoewel paardenhouderijen qua functie afwijken van agrarische bedrijven, hebben zij wel ongeveer eenzelfde ruimtebehoefte. De gemeente stelt zich

dan ook op het standpunt dat productiegerichte paardenhouderijen eenzelfde ruimte toegekend moeten krijgen als de agrarische bedrijven. Het bestemmingsvlak van maneges en gebruiksgesichte paardenhouderijen is gelijk aan die van de voormalige agrarische bebouwing vermeerderd met 20% indien dit noodzakelijk is om de nieuwbouw van 120% te kunnen realiseren.

Uitgangspunt:

Productiegerichte paardenhouderijen hebben gebruiks- en bouw mogelijkheden gelijk aan die van de agrarische bedrijven. Gebruiksgesichte paardenhouderijen en maneges hebben een bestemmingsvlak dat gelijk wordt gesteld aan het bestaande van de voormalige agrarische bebouwing waarin zij is gevestigd. Dit vlak kan met 20% worden vergroot indien dit noodzakelijk is om de gewenste toegestane nieuwbouw te kunnen realiseren.

Vergroting aaneengesloten vierhoek

In de agrarische sector noodzaakt schaalvergroting in sommige gevallen tot uitbreiding van bebouwing. De gemeente kan in dergelijke gevallen middels een flexibiliteitsbepaling medewerking verlenen aan vergroting van het (denkbeeldige) bouwvlak. Deze lijn kan ook voor de paardenhouderijen worden doorgevoerd. Ook hier geldt dat hierbij moet worden voldaan aan een goede landschappelijke inpassing.

Uitgangspunten:

- Voor de productiegerichte paardenhouderijen is een vergroting van het (denkbeeldige) bouwvlak middels een flexibiliteitsbepaling (dus na grondige afweging) tot 1,5 ha mogelijk.
- Voor maneges en gebruiksgesichte paardenhouderijen is een vergroting van de bebouwing tot 120% van de bestaande bebouwing mogelijk.

Situering (trainings)faciliteiten

Trainingsfaciliteiten, stalling van paardentrailers en vrachtwagens en opslag van mest en ruwvoer op het erf bepalen voor een belangrijk deel de ruimtelijke impact van een 'paardenerf'. Een goede situering van trainingsfaciliteiten, maar ook van opslag van mest en ruwvoer en stalling van transportmiddelen ten opzichte van de bebouwing draagt in belangrijke mate bij aan een goede ruimtelijke kwaliteit. Dezen dienen zoveel mogelijk achter de bebouwing en uit het zicht van de openbare weg te worden gesitueerd. Achter de lijn van de voorgevel kunnen faciliteiten worden gesitueerd. Trainingsfaciliteiten dienen achter de bebouwing te worden geplaatst.

Uitgangspunt:

De trainingsfaciliteiten, alsmede de stalling van paardentrailers en vrachtwagens en opslag van mest en ruwvoer dienen zoveel mogelijk achter de bebouwing (en in ieder geval áchter de bedrijfsbebouwing) te worden gesitueerd, uit het zicht van de openbare weg.

Welstandseisen

Ook de kleur- en materiaaltoepassing van diverse faciliteiten, zoals paardenpakken, paddocks, longeercirkels en trainingsmolens bepalen voor een belangrijk deel de ruimtelijke uitstraling van het paardenerf. De gemeente stelt een aantal (welstands)eisen aan de vorm en kleur en materiaalgebruik hiervan. Tevens zal bij de beoordeling van de bouwvergunning worden gekeken naar de inpasbaarheid in het gebied.

Uitgangspunt:

Nadere eisen aan kleur- en materiaalgebruik van trainingsfaciliteiten, zoals paardenpakken, paddocks, longeercirkels en trainingsmolens dragen bij aan een verantwoorde ruimtelijke inpassing van deze faciliteiten op een paardenerf.

Beplanting

Beplanting kan in veel gevallen de ruimtelijke impact van paardenhouderijen verzachten en tevens de landschappelijke structuur versterken. Bij een bestemmingsplanwijziging ten behoeve van de vestiging van een paardenhouderij (of manege) of het vergroten van het bouwvlak zal de gemeente daarom een beplantingsplan eisen. De gemeente zal er vervolgens op toe zien dat dit beplantingsplan daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

Uitgangspunt:

Landschappelijke inpassing van paardenhouderijen is noodzakelijk en is geënt op de bestaande landschappelijke structuren. Een beplantingsplan dient de landschappelijke inpassing van de een nieuwe paardenhouderij inzichtelijk te maken.

Hobbymatige paardenhouderijen

Stalruimte

Ook het hobbymatig houden van paarden vraagt om ruimte. Aangezien het hobbymatige het bedrijfsmatige niet mag overstijgen, mag maximaal 75 m² aan stalruimte worden gerealiseerd bij het hobbymatig houden van paarden. Deze maat is gebaseerd op vijf paardenboxen van 3 m bij 3 m en een looppad van 2 m breed. Kanttekening hierbij is dat de oppervlakte echter nooit de maximale oppervlakte aan bebouwing uit het bestemmingsplan mag overschrijden. Daarnaast dient de stalruimte ook te voldoen aan de overige regels

uit het bestemmingsplan. Het is dus niet zo dat iemand die paarden houdt meer bijgebouwen mag realiseren dan iemand die geen paarden houdt.

Uitgangspunt:

De maximale oppervlaktebebauwing ten behoeve van een hobbymatige paardenhouderij bedraagt 75 m² voor de stalling van de paarden, maar waarbij nooit de maximale oppervlakte bijgebouwen uit het bestemmingsplan mag worden overschreden.

Landschappelijke inpassing

Bij het hobbymatig houden van paarden dient het perceel een woonuitstraling te behouden. Om dit te bewerkstelligen, dienen de voorzieningen, zoals stalruimte en paddock, te worden gerealiseerd achter de achtergevel van het woonhuis. Hierdoor zal de uitstraling vanaf de wegzijde voornamelijk het woonkarakter behouden. Het is vanuit landschappelijk oogpunt ook niet wenselijk dat de voorzieningen worden opgericht ver achter de woning. Gestreefd wordt naar clustering van bebouwing en voorzieningen. Om dit te bewerkstelligen, dienen alle gebouwen en overige voorzieningen te worden gerealiseerd op het woonperceel (in casu de woonbestemming).

Paardenbak

Ook een paardenbak dient in elk geval te worden gerealiseerd achter de woning. De oppervlakte van een paardenbak bedraagt veelal 800 m². Ook komen paardenbakken voor tot 1.200 m². Voor onderhavig beleid wordt uitgegaan van de maximale maat van 1.200 m².

Het komt steeds vaker voor dat bewoners een achterliggend stuk agrarisch gebied kopen met als doel hier een paardenbak te realiseren. In enkele gevallen zal dit vanuit landschappelijk oogpunt aanvaardbaar zijn. Het gaat hierbij om grotere percelen van ten minste 1.500 m². Er worden aan het toestaan van deze paardenbakken op het agrarisch gebied wel voorwaarden gesteld:

- Om de hinder naar de naastgelegen percelen te beperken, dient de afstand tussen de paardenbak (en overige faciliteiten) en een bestaande woning van derden ten minste 30 m te bedragen.
- De paardenbak mag geen hinder opleveren voor de omgeving. Zo is het niet toegestaan een paardenbak op te richten achter een naburig perceel of zodanig dat het uitzicht van een naburig perceel wordt beperkt.
- Om de uitstraling van het erf te behouden, dient het woonerf ruimtelijk/optisch te worden vergroot met het deel waarop de paardenbak wordt gerealiseerd. Dit kan door middel van de aanplant van een boomringel rond die paardenbak in aansluiting op het woonerf. Een beplantingsplan daarvoor wordt vereist bij de verlening van een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan.
- De paardenbak dient om die reden ook aansluitend aan het oorspronkelijke woonerf te worden gerealiseerd.
- Om het karakter van het agrarisch gebied enigszins te behouden, mag de paardenbak niet zijn voorzien van bestrating of andere verharding en

dient een open omheining te worden toegepast van maximaal 1,80 m hoog.

- Paardenbakken kunnen niet op de 'essen' en in de bestemming Agrarisch met waarden - 3 (voorheen Beekdalen I) worden gerealiseerd.

Paardenbakken kunnen bij recht worden gerealiseerd binnen de bestemming Agrarisch met waarden - 1 binnen de aaneengesloten vierhoek (voorheen Jonge veld - en veenontginningsgebieden). Voor de overige gebiedsbestemmingen en binnen de bestemming Agrarisch met waarden - 1 buiten de aaneengesloten vierhoek (Agrarisch met waarden - 3 (voorheen Beekdalen I) en de 'essen' uitgezonderd) geldt dat dit via een omgevingsvergunning voor het afwijken van de gebruiksregels moet. Hierbij dient wel rekening te worden gehouden met een goede afweging ten aanzien van het landschap.

Uitgangspunt:

Paardenbakken kunnen bij recht worden gerealiseerd binnen de bestemming Agrarisch met waarde - 1 binnen de aaneengesloten vierhoek (voorheen Jonge veld - en veenontginningsgebieden). Voor andere gebiedsbestemmingen en binnen de bestemming Agrarisch met waarden -1 buiten de aaneengesloten vierhoek (Agrarisch met waarden - 3 (voorheen Beekdalen I) en de 'essen' uitgezonderd) geldt dat het onder voorwaarden mogelijk is een paardenbak te realiseren middels een afwijking van de gebruiksregels.

Lichtmasten

De wens van vele paardenbezitters is om lichtmasten langs de paardenbak op te richten, zodat vaker en langer gebruik kan worden gemaakt van de paardenbak. Lichtmasten kunnen echter ook hinder opleveren voor de omgeving. Daarom worden er enkele eisen gesteld aan de lichtmasten en de hoeveelheid licht die mag worden geproduceerd:

- Er mogen maximaal zes lichtmasten worden opgericht bij een paardenbak van 1.200 m².
- De hoogte van de lichtmasten mag maximaal 4 m bedragen.
- Om de hinder voor de omgeving te beperken in de avond- en ochtendperiode is de verlichtingstijd tussen 07.00 uur en 23.00 uur.
- Om de uitstraling van licht naar de omgeving te beperken, mag maximaal 60 LUX/m² worden geproduceerd, gemeten 1 m boven de bodem van de bak en dient de lichtbundel door afscherming te zijn gericht op de bak.

De gemeente wil het plaatsen van lichtmasten onder voorwaarden toestaan. Deze voorwaarden zullen worden opgenomen in het bestemmingsplan.

Uitgangspunt:

Onder voorwaarden, genoemd in het bestemmingsplan, is het mogelijk om lichtmasten op te richten langs de paardenbak.

Schuilstallen

Vanuit het oogpunt van dierenwelzijn wordt vaak op de noodzaak van een schuilstal gewezen. De noodzaak hiertoe ontstaat wanneer mensen (veelal hobbymatig) paarden houden, terwijl ze daarvoor zelf geen onderdak hebben.

De vraag is nu of dit probleem door de gemeenten moet worden opgelost door het toestaan van de bouw van schuilstallen (wat een verdere versterking van het buitengebied betekent) of juist door de paardeneigenaren zelf door het zoeken naar een pensionstal in de omgeving?

Zolang het niet gaat om een 'waardevol grasland' of een 'es' wil de gemeente de schuilstallen wel toestaan, mits het aan de volgende eisen voldoet:

- De bouwhoogte is maximaal 3,5 m (één bouwlaag);
- Bij beschikbaarheid van 1 ha tot 2 ha cultuurgrond, is de oppervlakte maximaal 25 m²;
- Bij beschikbaarheid van 2 ha of meer cultuurgrond, is de oppervlakte maximaal 50 m²;
- Het moet landschappelijk inpasbaar zijn (de bebouwing dient aan te sluiten op bestaande bebouwing en/of opgaande beplanting);
- Er mag geen afbreuk worden gedaan aan natuurlijke waarden, de waterhuishouding en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Uitgangspunt:

Schuilstallen mogen worden gebouwd als het niet gaat om een 'waardevol grasland' of een 'es'. Aan de bouw worden wel eisen gesteld met betrekking tot de oppervlakte en de hoogte van het bouwwerk.

Toetsingskader

7

7.1

Bedrijfsmatige paardenhouderijen

Het toetsingskader voor bedrijfsmatige paardenhouderijen en maneges is op basis van de uitgangspunten in hoofdstuk 5 als volgt samen te vatten:

	Productiegerichte paardenhouderij	Gebruiksgerichte paardenhouderij	Manege
Minimale afstand tot woningen	50 m	50 m	50 m
Bedrijfswoning toegestaan	Ja	Ja	Ja
Vestiging op bestaand erf	Ja, op agrarisch erf	Ja, op (voormalig) agrarisch erf	Ja, op (voormalig) agrarische erf nabij kern
Nieuwbouw op bestaand erf	Aansluiten bij agrarisch bedrijven	Ja, na sloop	Ja, na sloop
Concentreren van voorzieningen op het erf	Aansluiten bij agrarisch bedrijven	ja	Ja
Maximale oppervlakte bouwvlak	Afhankelijk van regels agrarische bebouwing	Gelijk aan bestaande oppervlakte voormalige agrarische bebouwing	Gelijk aan bestaande oppervlakte voormalige agrarische bebouwing
Vergroting bebouwing	Gelijk aan regels agrarische bebouwing.	Tot 120%	Tot 120%
Faciliteiten achter bedrijfsgebouwen	Ja	ja	Ja
Eisen aan kleur- en materiaal	ja	ja	ja

7.2

Hobymatige paardenhouderijen

Voor de hobymatige paardenhouderijen is eveneens een aantal uitgangspunten genoemd in het voorgaande hoofdstuk 6. Het toetsingskader voor deze hobymatige paardenhouderijen is als volgt samen te vatten:

	Beleid	Uitzonderingen
Functionele inpassing	De hobbymatige paardenhouderij dient op ten minste 30 m van een woning van derden te zijn gelegen.	
Stalruimte	Maximaal 75 m ² voor de stalling van paarden, mits dit de bebouwingsbepalingen voor bijgebouwen uit het bestemmingsplan niet overschrijdt.	
Landschappelijke inpassing	Voorzieningen ten behoeve van de hobbymatige paardenhouderij worden geclusterd achter de achtergevel van het woonhuis gerealiseerd.	

Paardenbak	Bij gebiedsbestemming Agrarisch met waarden - 1 (voorheen Jonge veld- en veenontginningsgebieden) is bij recht een paardenbak mogelijk binnen de aaneengesloten vierhoek. Bij overige gebiedsbestemmingen en in Agrarisch met waarden - 1 buiten de aaneengesloten vierhoek: Alleen mogelijk na een nadere afweging en middels omgevingsvergunning voor het afwijken van het plan, waarbij de volgende criteria gelden: - Situering op het woenerf achter de achtergevel van het woonhuis; - Situering minimaal 30 m van woning van derden; - Niet achter een buurperceel; - Maximaal 1.200 m²; - Geen bestrating in de paardenbak; - Omheining maximaal 1,8 m hoog.	
Lichtmasten	Binnen het bouwvlak en bestaand bij recht, waarbij de volgende gebruiksregels gelden: - Verlichtingstijd uitsluitend tussen 7.00 uur en 23.00 uur; - Maximaal 60 LUX/m² op 1 m boven de grond gemeten; Middels een omgevingsvergunning voor het afwijken van het plan bij bestaande of middels omgevingsvergunning toegestane nieuwe paardrijbakken, waarbij de volgende criteria gelden: - Maximaal zes masten bij paardenbak van 1.200 m²; - Hoogte bedraagt maximaal 4 m; - Verlichtingstijd uitsluitend tussen 7.00 uur en 23.00 uur; - Maximaal 60 LUX/m² op 1 m boven de grond gemeten; - Lichtmasten uitsluitend gericht op de paardenbak.	

Algemeen Plaatselijke Verordening

Ondanks het nieuw geformuleerde beleid kan het toch voorkomen dat overlast wordt ervaren van burens voor het hebben en houden van hinderlijke of schadelijke dieren. Om dit te voorkomen, kan de Algemene Plaatselijke Verordening worden aangepast voor het houden van hinderlijke of schadelijke dieren.

Een voorbeeldregeling zal worden opgenomen in onderhavig beleid. De regeling is een bevoegdheid van het college en is bedoeld als vangnetregeling, waarbij wordt getracht excessen te voorkomen.

W i j z e v a n b e s t e m m e n

In dit hoofdstuk wordt in hoofdlijnen aangegeven op welke wijze het beleidskader voor paardenhouderijen in het bestemmingsplan voor het buitengebied kan worden vertaald. Alvorens de concrete beleidsuitgangspunten voor het bestemmingsplan worden omschreven, wordt eerst voor een bepaald aantal aspecten een nadere uiteenzetting gegeven. Het gaat hierbij achtereenvolgens om: het onderscheid tussen productiegerichte, gebruiksgericte paardenhouderijen en maneges, het onderscheid tussen semi-bedrijfsmatige en bedrijfsmatige paardenhouderijen, het toestaan van binnenrijbanen en van buitenrijbanen en het plaatsen van schuilstallen.

8.1

Onderscheid productiegerichte paardenhouderijen, gebruiksgericte paardenhouderijen en maneges

De hoofdredenering is dat productiegerichte paardenhouderijen, zoals een paardenfokkerij, onder de agrarische bestemming worden gebracht. De bouw-mogelijkheden zijn vergelijkbaar met een 'gewoon' agrarisch bedrijf. Een binnenrijbaan kan mogelijk gemaakt binnen de toegestane bedrijfsbebouwing.

Als het bedrijf een mengvorm is van een productiegerichte en gebruiksgericte paardenhouderij of in hoofdzaak een gebruiksgericte paardenhouderij dan wordt gekozen voor een afzonderlijke bestemming.

Door te kiezen voor een aparte bestemming krijgt het bedrijf niet alleen een (denkbeeldig) bouwvlak (zoals in een agrarische bestemming), maar ook een bestemmingsvlak, waarbinnen de betreffende faciliteiten een plek moeten krijgen. Dit komt de handhaafbaarheid ten goede.

Voor wat betreft de benodigde faciliteiten zijn de meeste daarvan bij recht mét vergunning zonder meer toegestaan, zoals een buitenrijbaan, een stapmolen en longercirkels.

Daarnaast krijgen ook de maneges een afzonderlijke bestemming (Sport en Recreatie met de aanduiding 'manege'). De andere invalshoek (sport en recreatie), afwijkende verschijningsvorm en omvang van maneges (vaak meerdere binnenrijbanen) en de ondergeschikte horecafuncties noodzaken hiertoe.

8.1.1

Binnenrijbanen

Een binnenrijbaan is een gebouw wat bij een paardenhouderij niet alleen functioneel gewenst is, maar ruimtelijke ook een grote impact heeft op de verschijningsvorm van de paardenhouderij in het landschap.

Een binnenrijbaan is overal binnen de agrarische bestemmingen toegestaan, mits wordt voldaan aan de bouwregels voor de bedrijfsgebouwen.

Voor hobbymatige paardenhouderijen is de bouw van een binnenrijbaan niet noodzakelijk en wordt dan ook niet mogelijk gemaakt.

Buitenrijbanen

Buitenrijbanen (paardenbakken) zijn onmisbaar voor iedere serieuze sportbeoefenaar. Dit geldt zowel voor de professionele ruiters als voor de hobbymatige ruiters. Buitenrijbanen hebben echter ook een impact op de omgeving. Enerzijds door de ruimtelijke componenten (omheining, bodem en lichtmasten). Anderzijds door functionele componenten (geluid, licht en stof). De uitdaging ligt in het zo goed mogelijk inpassen van buitenrijbanen op het erf.

Voor bedrijfsmatige paardenhouderijen geldt dat de buitenrijbanen binnen het bestemmingsvlak moeten worden gerealiseerd. Voor hobbymatige paardenhouderijen zou dit ook moeten gelden, ware het niet dat veel woonpercelen daarvoor soms te klein zijn. In dat geval is een buitenrijbaan ook buiten het woonperceel toe te staan, zolang het perceel ruimtelijk/optisch wordt vergroot door de aanplant van een boomsingel rond die buitenrijbaan in aansluiting op het bestaande woonerf. In alle gevallen geldt dat een buitenrijbaan achter het hoofdgebouw en uit het zicht van de openbare weg moet worden gerealiseerd. Dit voorkomt dat buitenrijbanen langs de doorgaande wegen worden aangelegd.

Om verdere overlast te voorkomen, is het raadzaam om voor een buitenrijbaan vast te leggen dat deze op ten minste 30 m van een woning van derden moet zijn gelegen.

Deze maat is gebaseerd op de VNG-notitie Bedrijven en Milieuzonering waarin voor bedrijfsmatige paardenhouderijen een minimale maat van 50 m is genoemd. Omdat het hier gaat om een buitenrijbaan bij een hobbymatige paardenhouderij (de bedrijfsmatige paardenhouderijen zijn immers sowieso gebonden aan die afstandsmaat van 50 m) kan die afstand met één 'trapje' worden gecorrigeerd naar 30 m.

De meeste rijbakken hebben een binnenmaat van 20 m bij 40 m. Deze maat is afkomstig van de vereiste afmeting van een wedstrijd baan (KNHS). Voor de hogere dressuur is een binnenmaat van 20 m bij 60 m noodzakelijk. Menners hebben vaak de behoefte aan een bredere baan van bijvoorbeeld 30 m. Vanwege deze uiteenlopende wensen qua afmetingen is gekozen voor een maximale oppervlakte van een paardrijbak. Die maximale maat is 1.200 m².

Schuilstallen

Vanuit oogpunt van dierenwelzijn wordt vaak op de noodzaak van een schuilstal gewezen. De noodzaak hiertoe ontstaat wanneer mensen (veelal hobbymatig) paarden houden, terwijl ze daarvoor zelf geen onderdak hebben.

De vraag is nu of dit probleem door de gemeente moet worden opgelost door het toestaan van de bouw van schuilstallen (wat een verdere verstening van het buitengebied betekent), of juist door de paardeneigenaren zelf door het zoeken naar een pensionstal in de omgeving.

Voor de regeling omtrent schuilstallen wordt verwezen naar hoofdstuk 6.

Uitgangspunten voor de wijze van bestemmen

Rekening houdend met het vorengenoemde gelden de volgende uitgangspunten voor het bestemmen van paardenhouderijen:

- Hobbymatige paardenhouderijen passen binnen de woonbestemming (al dan niet met een nadere aanduiding). Om het hobbymatige karakter te behouden, is een maximale oppervlakte bebouwing ten behoeve van de hobbymatige paardenhouderij toegestaan van 75 m². Een nadere regeling van hobbymatige paardenhouderijen in het bestemmingsplan is niet nodig. Wel is een afzonderlijke regeling gewenst voor de buitenrijbanen (paardenbakken). Er is gekozen voor een omgevingsvergunning voor het afwijken van de gebruiksregels om zodoende eisen te kunnen stellen aan de landschappelijke en functionele inpassing. Alleen in het geval van de bestemming Agrarisch met waarden - 1 (voorheen Jonge veld- en veenontginningsgebieden) is deze omgevingsvergunning niet noodzakelijk binnen de aaneengesloten vierhoek.
- Productiegerichte paardenhouderijen worden als Agrarisch bedrijf bestemd. De doeleindenomschrijving van de bestemming Agrarisch dient daarop te worden afgestemd. De bebouwingsmogelijkheden dienen zoveel mogelijk te worden afgestemd op de agrarische bedrijven. Voor de transformatie van een productiegerichte paardenhouderij naar een gebruiksgerichte paardenhouderij wordt in de bestemming Agrarisch een wijzigingsbevoegdheid opgenomen.
- Gebruiksgerichte paardenhouderijen worden als paardenhouderij bestemd (bestemming Bedrijf - Agrarisch aanverwant, conform SVBP 2008).
- Manege wordt als zodanig afzonderlijk bestemd als Sport - Recreatie met een aanduiding 'manege' (conform SVBP 2008).

De precieze vormgeving van de planregels hangt natuurlijk af van de gekozen systematiek voor het betreffende bestemmingsplan.

B i j l a g e n

Bijlage 1 - Welstandscriteria

Bijlage 2 - Voorbeeld begrippen

Bijlage 3 - Voorbeeld APV-regeling

Bijlage 1 - Welstandscriteria

Welstandscriteria voor Paardenbakken, paddocks, longeercirkels en trainingsmolens

Paardenbakken, paddocks, longeercirkels en trainingsmolens nemen in aantal toe en hebben daardoor (mede door hun verschijningsvorm) een steeds nadrukkelijker impact op de ruimtelijke kwaliteit binnen een gemeente. Ze liggen verspreid in het buitengebied van de gemeente, maar worden ook in of nabij dorpen gerealiseerd.

Paardenbakken kenmerken zich door een rechthoekige trainingsbodem van maximaal 1.200 m² met daaromheen een omheining. Paddocks zijn doorgaans eveneens rechthoekig en omheind en worden gebruikt voor het buiten stallen van paarden wanneer er geen wei aanwezig is of de wei (met name in de herfst en winter) onbegaanbaar is. Longeercirkels en trainingsmolens zijn rond, met een diameter van 15 m tot 20 m. Ook deze trainingsfaciliteiten zijn omheind en hebben een trainingsbodem. Een trainingsbodem is doorgaans opgebouwd uit diverse zandlagen, maar kan ook worden bedekt met kunststof materialen of houtvezels. De omheiningen variëren van aarden wallen met begroeiing tot palen met linten of vangrails tot hekwerken van hout of kunststof. Om ook in de avonduren te kunnen trainen, worden de trainingsfaciliteiten vaak voorzien van (maximaal) zes lichtmasten, die worden verdeeld over één of meerdere zijden.

Paardenbakken, paddocks, longeercirkels en trainingsmolens zijn op grond van de Woningwet bouwvergunningplichtig wanneer ze door een houten omheining worden begrensd. Bovendien is ook de verlichting bouwvergunningplichtig.

Beleid, waardebeoordeling en ontwikkeling

De trainingsfaciliteiten op het erf van een paardenhouderij hebben een ruimtelijke impact. In een toenemende 'verpaarding' van het Nederlandse landschap is het van belang om deze ontwikkelingen in goede banen te leiden. De welstandstoetsing ten aanzien van omheiningen en verlichting kan daarbij een belangrijke rol spelen.

Welstandsambitie

De belangrijke ruimtelijke impact die de trainingsfaciliteiten op het paarden-erf in het landschap hebben, rechtvaardigt extra aandacht bij de planbeoordeling. De algemene lijn is het zo onopvallend mogelijk realiseren van deze trainingsfaciliteiten. De nadruk ligt derhalve op soberheid en zorgvuldige inpassing in het landschap.

Plaatsing	Bij voorkeur op het erf (of direct aansluitend aan het erf) achter de achtergevellijn van het hoofdgebouw
	Lichtmasten, minimaal aantal in regelmatig patroon, bij voorkeur in aansluiting op een boomsingel
Hoofdvorm	Afrastering rechthoekig en direct de rijbaan omsluitend; in geval van longecirkels en trainingsmolens is de afrastering rond
	Lichtmasten rank
Aanzichten	Afrastering is transparant; bij voorkeur palen om de drie meter en maximaal 2 dwarsliggers
Opmaak	Materiaal: afrastering van hout. Kunststof dwarsliggers zijn mogelijk evenals lint of koord indien strak gespannen. Lichtmasten zijn van hout, kunststof of metaal. Reflecterende materialen zijn niet toegestaan
	Kleur: afrastering en lichtmasten in donkere kleurstelling in afstemming op de direct omringende landschappelijke elementen. Felle, of opvallende kleuren zijn niet gewenst
Diversen	Streven naar inpassing van de trainingsfaciliteiten met hagen direct om de omheining

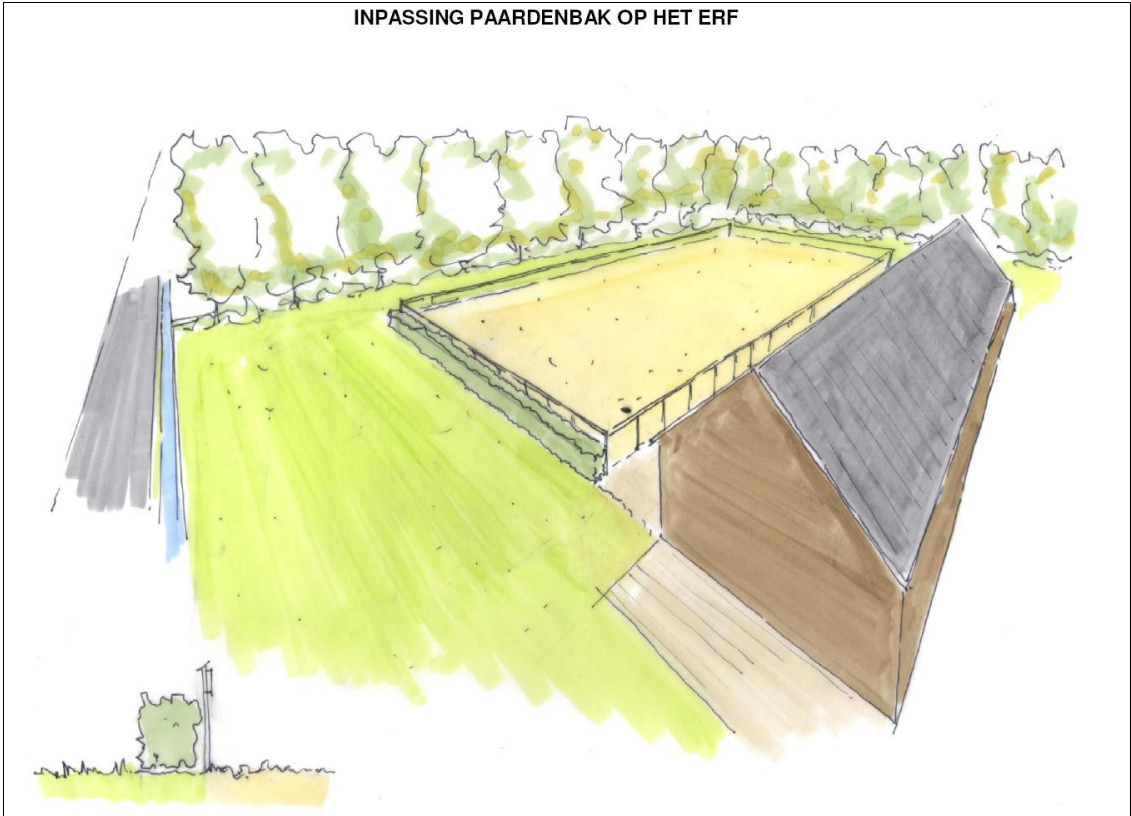

Transparante omheining in donkere kleurstelling

Hagen rond de omheining

INPASSING PAARDENBAK OP HET ERF

Bijlage 2 - Voorbeeld begrippen

Productiegerichte paardenhouderij

Grondgebonden paardenhouderij die is gericht op het fokken van paarden, het bieden van leefruimte aan paarden en/of het voortbrengen van producten door middel van het houden van paarden, zoals een paardenmelkerij of een daarmee gelijk te stellen bedrijfsvorm, eventueel in combinatie met (en daaraan ondergeschikte) trainingsfaciliteiten ten behoeve van de eigen gefokte paarden. Een productiegerichte paardenhouderij wordt gezien als 'agrarisch bedrijf'.

Gebruiksgerichte paardenhouderij

Paardenhouderij die is gericht op het africhten en trainen van paarden, het bieden van stalruimte voor paarden, het geven van instructie aan derden, het trainen van paarden en uitbrengen in de sport, verhuur van diensten met behulp van paarden en de in- en verkoop van paarden.

Manegebedrijf

Paardenhouderij, bestaande uit één of meerdere binnenrijbanen dat uitsluitend is gericht op het bieden van paardrijdmogelijkheden en het geven van instructie aan derden met gebruik van paarden in eigendom van het bedrijf, al dan niet met een horecavoorziening die is gericht op het verstrekken van dranken en etenswaren aan bezoekers van het manegebedrijf.

Hobbymatige paardenhouderij

Een niet bedrijfsmatige paardenhouderij waar niet meer dan vijf paarden voor de hobby worden gehouden.

Binnenrijbaan

Een overdekte piste voorzien van een bewerkte of aangepaste bodem waar training en africhting van het paard, instructie aan derden en toetsing van prestaties van de paarden in diverse disciplines plaatsvinden.

Buitenrijbaan

Niet-overdekte piste voorzien van een bewerkte of aangepaste bodem waar training en africhting van het paard, instructie aan derden en toetsing van prestaties van de paarden in diverse disciplines plaatsvinden.

Bijlage 3 - Voorbeeld APV-regeling

1. Het college is bevoegd gedeelten van de gemeente of bepaalde plaatsen aan te wijzen waar het ter voorkoming of opheffing van overlast of van schade aan de openbare gezondheid is verboden daarbij aangeduide dieren:
  - a. aanwezig te hebben;
dan wel
  - b. aanwezig te hebben anders dan met inachtneming van de door het college ter voorkoming of opheffing van overlast of van schade aan de openbare gezondheid gestelde regels;
dan wel
  - c. aanwezig te hebben tot een groter aantal dan in die aanwijzing is aangegeven of mede is aangegeven.
2. Het is verboden op een krachtens het eerste lid aangewezen plaats een daarbij aangeduid dier of daarbij aangeduide dieren aanwezig te hebben, dan wel aanwezig te hebben anders dan met inachtneming van de door het college gestelde regels, dan wel aanwezig te hebben tot een groter aantal dan door het college is aangegeven.
3. Het college kan de rechthebbende op een onroerende zaak gelegen binnen een krachtens het eerste lid aangewezen gedeelte van de gemeente ontheffing verlenen van het in het tweede lid gestelde verbod.
4. Het in dit artikel bepaalde geldt niet voorzover de Wet milieubeheer van toepassing is.

Colofon

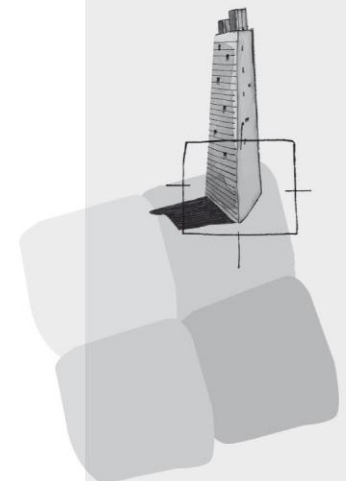
Opdrachtgever
Gemeente Midden-Drenthe

Contactpersoon
De heer M.H. de Heer

Rapport
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
De heer mr. A.J. Meeuwissen
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
153.00.01.24.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
Postbus 274
9400 AG Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E assen@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort